

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 45.

7. нов. (25. окт.) 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.

Издаје сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:

Budapest, Egyetem-utca 4.

Издаје и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Државни узорни подрум у Будафоку.

Кад је филоксера пре десетина година са највећом жестином опустошавала винограде по европском континенту, ни Угарска није остала поштеђена од те, за винову лозу изванредно опасне болести. Филоксера вастатрикс је тада уништавала гласовите угарске винограде тако ужасно, да је за кратко време од неколико година врло значајни део површине засађене лозом сасвим пропао.

Само енергичном истуцу угарске владе имаде виноградарство у Угарској да захвали, да је не само спасено од сигурне пропасти, него да је подигнуто поново на висину пређашње производње.

Целокупва угарска берба, која је

износила године 1885. 6.6, год. 1890. 3.7 милцијона хектолитара, пала је у 90-тим годинама услед пустошења филоксере на тек 1.5 мил. хл. Али од тога времена умножава се род с године на годину, тако да 1908. — те свакако врло добре винске године — износи природ целе земље 7.8 милијона хектолитара.

Тај се лепо успех могао постићи само рационалним поступањем при сађењу винограда, разумном негом и рационалним ђубрењем винове лозе. Када су новозасађене огромне површине донеле богати род и када је на тај начин држава поновно велике множине вина произвађала, почела се обраћати велика пажња разумном израђивању различитих врсти вина. За последњу је цел у Будафоку — у близини главнога града —

1901. године отворен подрумарски течај спојен са узорним подрумом. То је установа, која истакнутој задаћи ванредно добро одговара, и која је позвана, да у будуће врши важну аадаћу у погледу организације извоза гласовитих угарских вина.

Под надзором угарског пољопривредног министарства управља практичним радом у узорном подруму темељни стручњак на томе пољу виноградарски равнатељ К. Петенхофер. У подруму има места за колосалну множину од пет милијона литера вина.

Из свих крајева земље се годишње око 600.000 литера најразличитијих врста вина ради манипулације делом шаље из државних поседа, делом се од приватних покупују. Све се те разне — око тридесет — врсте вина на најстручнији начин манипулирају у подруму и то тога ради, да се у томе разумноме руковању изучавају они, који у подрумарском течају учествују, а и за то, да би купци из иноземства имали прилике на овоме најчистијем извору наћи најбоље и најплеменитије производе.

Пошто свака врста захтева особити начин манипулације, то се нарочито најсавесније пази на то, да се овде могу добити све угарске врсте вина у најчистијој и за дотични предео најтипичнијој каквоћи. ■ ■

У смислу првога параграфа службенога статута имаде узорни подрум ове две задаће: 1. Припослана вина према њиховим специјалним особинама стручњачки руковати све док не «сазру», т. ј. док их је могуће

претакати из бурета у боце и 2. у разумноме руковању вина обучавати како приватне особе, које се за течај јаве као и путујуће подрумарске учитеље и подрумаре, који су позвани, да стручно знање на томе пољу међу виноградарима у нашој домовини шире.

Свакоме виноградару је дозвољено, да своје вино — извеена минимална множина је тачно опредељена — овамо пошаље ради руковања. Готова вина долазе на продају или у боцама са заштитном белогом узорнога подрума или у бурадима путем јавнога распродавања, које се сваке године два до три пута у за ту цел удешеној дворани овде одржава или најзад с помоћу посредника.

Трошкови су ови:

1. За место у подруму две круне по хектолитру.
2. За стручно руковање сваке године по постотка од вредности вина.
3. За опће подрумарске трошкове четири постотка од своте, која се за вина при продаји постигне.

Пријатељскоме позиву угарскога пољопривреднога министарства имаде писац ових редака да захвали, да му је било могуће овај узорни подрум посетити. Варошица Будафок, где се гласовито ово подуже налази, средиште је угарске трговине вина. Преко три стотине мањих и већих подрума — међу њима неколико још много већих него државни подрум — има овде. У њима се може смесити четвртина целе угарске бербе вина у нормалним годинама, а то је огромна множина од сто мил. литера.

Госп. управитељ Петенхофер показао ми је модерно уређени подрум и дао ми је да окусим десетак изврених вина од лакших па све до најтежих и најфинијих токајских врсти.

Нека ми је дозвољено, да на овоме месту најважније врсте споменем по реду, по којем сам их опробао:

1. Середње 1907., лако вино.
2. Алшо Бајом 1911., фино вино.
3. Дичесентмартон 1911., дезертно вино.
4. Кечкеметска кадарка 1903., дезертно вино.
5. Хеђалја 1911., врло фино токајско вино.
6. Кечкеметски Аусбрух 1911., изванредно токајско вино.
7. Толчва-самород 1901., најизвреније токајско вино.
8. Бодрог - Керестурски Аусбрух 1911., изврсно токајско вино.
9. Хосу Асо-ски Аусбрух 1911., најфинији ердељски Аусбрух.

Најзад сам имао прилику да окусим још једну врсту: «ратно вино». Великих множина тога вина шаље узорни подрум нашим храбрим војницима, нашим карпатским јунацима.

Др. Емил Пеција.

Накнађивање уметничког ђубрета.

Једна последица рата је и то, да је међу нитрогенским врстама вештачког ђубрета сасвим нестало чилске салитре, а остале врсте, као сумпор, угљички амонијак и кречни нитроген војна је управа узела у

војничке сврхе. Док траје рат, нема никаква изгледа, да ће наше газде моћи доћи до вештачког ђубрета.

Код нас није толико важно вештачко ђубре које у себи садржи нитрогена, тако је ђубре нарочито у Немачкој потребно. Па ипак и нашем газди много пута треба овако ђубре, нарочито то важи за оне, који су на мањем простору хтели да им роди много репе и за виноградаре. Зато ћемо у овом чланку да упозоримо ове газде, како ће доскочити овом злу, т. ј. на који се начин може домаћом производњом нитрогенског вештачког ђубрета накнадити оскудица у фабричком вештачком ђубрету.

На два начина можемо сами правити вештачког ђубрета, које би имало нитрогена. У ту сврху ћемо употребити или крв са кланица или пиштевину наших животиња.

Крв са кланица на овај начин употребљавамо: из успрене крви одлијемо киселину а остатку додамо исто толику количину кречне дрождине и дваред толико прашине од тресети. Са тресети се успрена крв добро измеша и на сувом месту може дуго да постоји. У овој смеси има много нитрогена. Ако овим ђубримо виноград онда ће требати од исте 300 грамова просути на један чокот, а уз то је још нужно додати 50 грамова суперфосфата и 25 грамова калија. Када на овај начин ђубримо виноград, није потребно стајско ђубре; виноград ће и без истога добро понети.

Још се на једноставнији начин долази до нитрогена са пиштевином

домашних животиња, а нарочито коњском. Познато је, да је стајско ђубре само онда добро, ако је пуно пиштевине. Код нас је на жалост мало доброг стајског ђубрета и то зато, што су ђубреници такови, да са истих пиштевина отече. Врло би много значило, када би се ова пиштевина могла употребити на економске сврхе. Када би се пиштевина, скупљена у тресету, пилотини, сечки, на ма и у песку могла помешати у стајско ђубре, добили би смо одлично ђубре, а спречили би смо уз то и онај нездрави емрад, који по селима шири пиштевина, када се са ђубреника разлива по дворишту и улицама.

Ако мали газда не мисли посебице правити ђубрета са нитрогеном, онда ће врло паметно радити, ако на она места, где има пиштевине, баца сечке, пилотине, тресотине и песка, па када се ова напије пиштевине, да је са лопатом покупи и баца на ђубреник.

А ако ко хоће да прави ђубрета, које ће имати много нитрогена, онда је најбоље да овако ради: нека шталу канализира а канале нека напуни са тресети. Када се тресет напије мокраће, нека је баца у једну посебну јаму. Да не би нитрогена из јаме нестало, добро је у исту, с времена на време, сипати раствора од гвоздене галице. На овај начин ће газда доћи јефтино и врло лако до доброг ђубрета. Ово се може свугде носити где год се употребљавала чилска салитра и сумпор-амонијак, а нарочито у винограду и у башти.

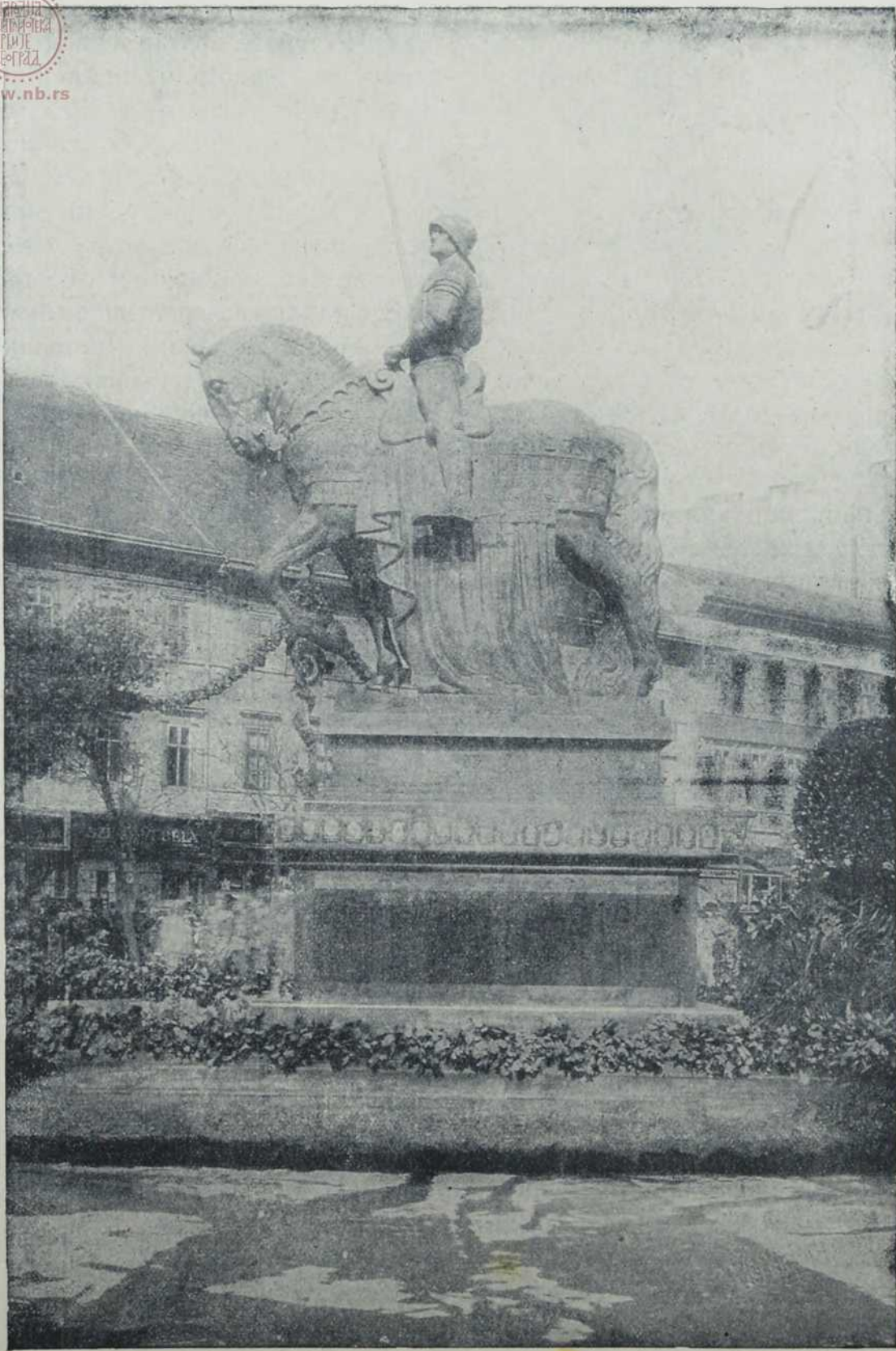
Најновији извештај о сетви.

Министар пољопривреде је издао извештај о окопавинама. Према томе се можемо надати да ћемо имати 48·86 милијона мет. цената кукуруза, 56·98 милијона мет. цената кромпира и 24·88 милијона мет. цен. шећерне репе. Из министрова извештаја излази, да је род окопавина ове године бољи него што је био у прошлој години и то: кукуруза је за 2·09 милијона мет. цената више, а кромпира за 3·84 милијона метерских цената више.

Ако узмемо у обзир да је у Мађарској 1915. године родило жита и ражи 53·17 милијона мет. цената, то значи, да је ове године природ са 33·76 милијона мет. цената већи. Из овога опет излази, да смо ове године добили скоро за 20 милијона мет. цената више рода од ових биљака, које су за опекрбу народа најпотребније. Да није било ружно лето и да не беше пуно непогода, овај би нам успех био још много већи. Но кадз узмемо у обзир још и те неповољне прилике, онда можемо са успехом бити потпуно задовољни и рећи, да ипак Бог бдије над нами и пружа нам поуздања, с којим идемо у сусрет зимском рату.

Јесењи нам радови мало спорије напредују и то зато, што је оскудица у теглећој и мушкој радној снази.

Пиће и воћа имамо доста. Берба је у виноградима била слабија, јер се је услед нештрцања развила пероноспора, која је виноградима много штете нанела.

Споменик народне пожртвовности у Будапешти,

Новије владине наредбе.

Државна Влада издала је прошлих дана више изнимних наредба, од којих доносимо следеће по нас важније :

Министар против лихварења са животним намирницама.

Угарски министар унутрашњих послова Јован пл. Шандор, издао је свима муниципијама оштру окружницу против лихварења са животним намирницама, које је нарочито у Будапешти преотело маха.

Министар упозорује у првом реду, да је влада одредила максималне цене за главне животне потребштине у ту сврху, како би очувала грађанство од неоправданог и претераног глобења.

Унаточ томе, вели даље, сазнао је из најпоузданијих врела с многих страна земље, да се максималне цене не држе, а кривци не само да се не приводе заслужаној казни, него се њихове злоупотребе трпе.

На тај начин не би имала брига владе за пучанство успеха, те би страдали и велики интереси државе, који овисе о томе, да се подмирење јавних потреба не отештава и да појединци не израбљују положај за стецање неоправданих погодности. Зато се мора свом силом спречити продуживање таквог положаја. Све надлежне области имаде не само на

темељу конкретних пријава по закону поступати против таквом лихварењу са животним намирницама, него такођер на све појаве будно пазити и настојати, да на основу сумњивих симптома уђу у траг злоупотребама, а у углављеним случајевима лихве све учинити, како би статуирали «застрашујући пример погледом на непатриотичне елементе, који се и садашњим хисторијским временима служе у сврху, да своје егоистичне циљеве претпоставе јавним циљевима.»

Томе треба да и опћинство донринесе, па стога упозорује министар публику, да ће послужити само својим властитим интересима, ако обавести област о сваком случају изабљивања. То није денунцијација, него практична дужност свакога. Опћинство нека се не боји, да онда не ће уопће добити робе, јер дотични трговци, кад увиде да им покуси лихве не успевају, ипак ће коначно своју робу изнети на тржиште, а уз то уверава министар, да ће влада у случају озбиљне потребе знати средства наћи, како макинацијама придржана роба не ће моћи бити одузета конзуму. Након тога упућује министар области, што имају чинити да спрече лихву, те их коначно позивље, нека упозоре публику, да и пристајање на цену, која надмашује одређене максималне цене, твори преступ и да то треба на сваки начин избегавати.

(Продужићемо!)

Немојмо продавати крмаче!

Примећујемо, да се цена свињетине страховито диже. Није реткост, да наше газде добивају и по 400—500 круна за своје мршаве крмаче. Многи олакоме и продају своје свиње, а не мисле докле ћемо дотерати, ако у држави нестане свиња. А ово ће зло у првом реду осетити баш наш мали газда. Шта ће бити са нашим радником, ако му нестане сланине?

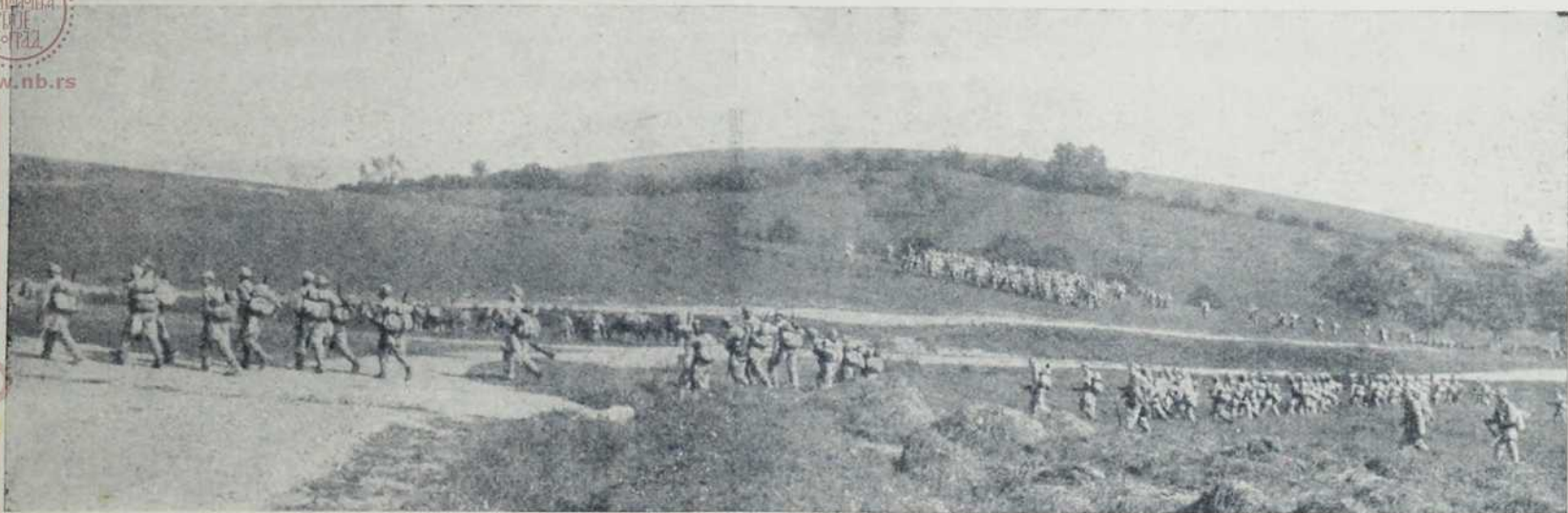
Ако наше газде за времена не престану са распродајом залихе свиња, доживети ће тешке дане. Само у оним државама нико не трпи оскудицу у месу, у којима има довољно свиња, а онде где нема свиња, народ трпи велику оскудицу у месу. Пример је за ово наш савезник Немачка, онде је било, а и сада има доста свиња, па је услед веће потрошње свињског мяса више и говедине. Разуме се, да је због тога говедина јефтинија. Немци имају ону врсту свиња, која се брзо расплођава. Крмаче немачке пасмине се по двареда годишње прасе. Сваки пут опрасе по 7—12 прасица. Узмемо ли, да у Немачкој има само један милијон крмача, а има и више, онда је годишњи прираст 15—16 милијона свиња. У Немачкој, где има преко 60 милијона становника, долази према томе на сваку главу једна четвртина свинчета. Код нас не пада свега толико мяса на једну особу.

Код нас су прилике неповољније. Наша се пасмина спорије расплођава. Манголица се једаред годишње праси и не опраси више од 4—5 комада, који достигну 40—50 кила. Када би

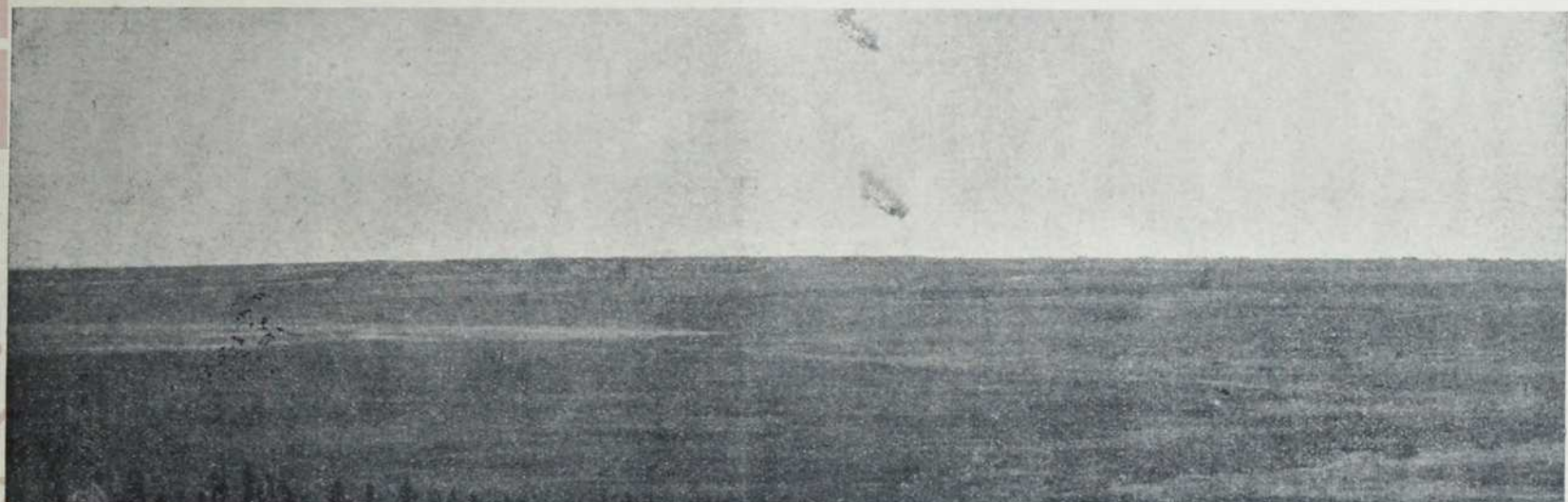
смо ми имали милијон крмача, а толико данас немамо, не би смо имали годишње прираста 14—16 милијона свиња, него само 4 до 5 милијона. Пошто се ови споро развијају, то ће толико вредети, колико вреди 2½ милијона немачких свиња. Док би код нас, који имамо у држави 20 милијона становника, на главу долазила по једна петина свинчета, догле код Немаца, којих има преко 60 милијона, долази па главу једна четвртина свинчета.

Шта нас учи овај пример? Да треба неговати пасмину која се брзо расплођава, јер од тога зависи, да ли ће држава трпети оскудицу у месу или не. Препоручујемо и овом приликом пасмину као што је јоркширска и линколнширека. Крајње је време, да се наш газда реши, да се озбиљно бави са овим врстама свиња.

Замена за бордовско вино. Немачка, која је у мирно доба трошила много бордовскога вина, што је услед рата престало, а не мисли ни након рата исто вино трошити, одлучила је, у замену за бордовско куповати истарско и далматинско вино. Немачки конзулат у Трсту упозорава на то, да су за замену бордовскога вина нарочито згодна далматинска вина, која су се пређашњих година у великој мери изважала у Француску за произвађање «борловских» вина, одакле су за скупе новце под тим именом ра-
зашиљана у свет.

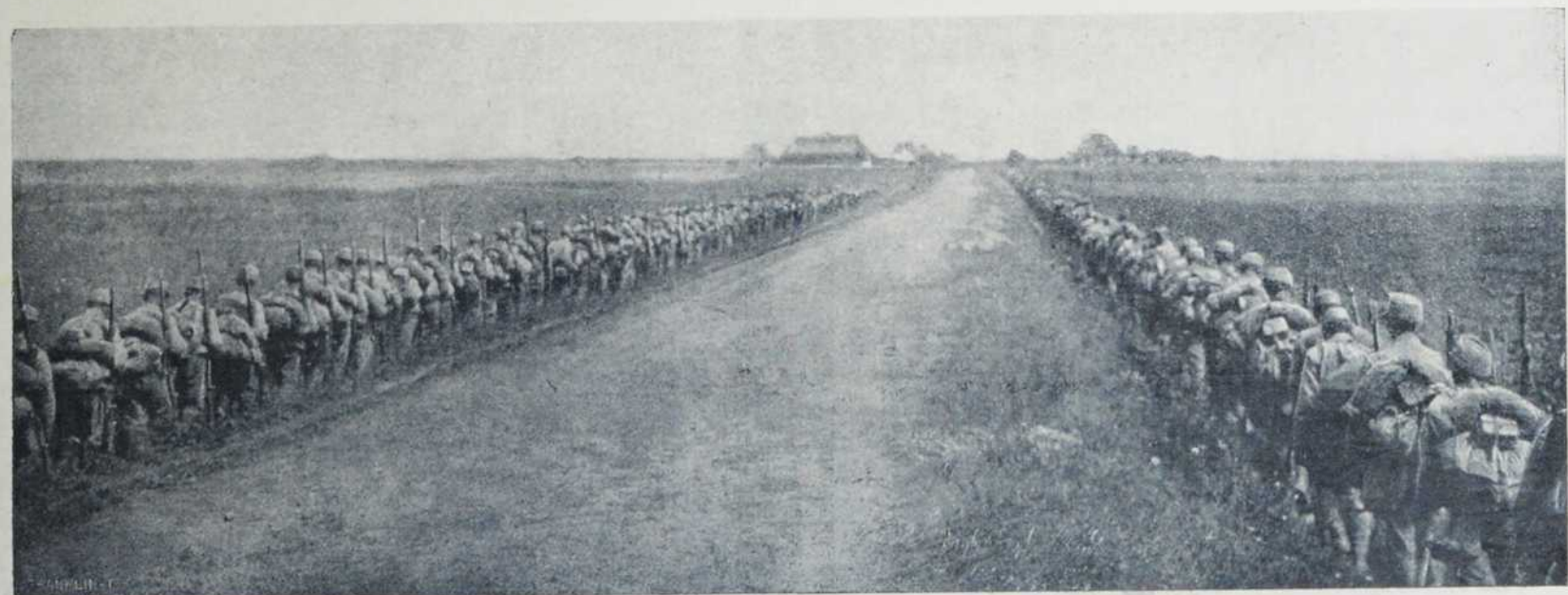
Ланац се развија.

Бојиште код Стрипе.

Табореки топови цуцају на Русе.

Приближујемо се Стрипи.

Ратиште крај реке Серета.

Чујте људи!

Време нам је доста повољно било, те смо на миру свршили кукурузну бербу. Ових последњих дана оросила нас је блага кишa, која је омекшала земљу, те ћемо је лакше орати. Ко, људи, јесењи усев није посвршивао, нека се пожури што пре. Кад смо готови са усевом а земља није смрзнута, мо-

жемо се позабавити око својих њива: опкопати их јарчићима, који ће служити за међу или ће одводити сувишну воду, којом силне јесење кише њиве заливају. Док је земља још мекана, крта и влажна, можемо угарити за пролећне усеве.

На њиве можемо полако ђубре износити и разастирати га. Не мора човек навалити, да одједаред изнесе све ђубре из дворипшта. Има каде, само понајлак а увек помало, па неће ни осетити, како је очистио своје дворипште. Ђубрити треба не само њиве, већ и ливаде и винограде и воћњаке и вртове.

Свиње можеш истеривати на кромпирипшта и репавипшта, где ће до мркле јесени изривати по који кромпирић или парче репе. Овце можеш пуштати на покошене сенокосе и незаоране њиве, где ће по коју травку испабирчити. Козе нека у шуми бретају.

Теглећу стоку можеш метнути на слабију храну, кад посвршава теже јесење послове. Али разумите ме добро! Зато, не ваља стоци тако слабу и јадну храну давати, да до пролећа отегне папке, као онај цигански коњ, што је тамаи онда скапао, кад га је Цига научио гладовати.

Суждребне кобиле, стеоне краве, свиње, што ухрањујеш и гојазне волове за продају, добро храни и тимари. Пази на стаје, да су чисте, да нису ни одвише хладне, ни одвише запарне. Под свако живинче метни доста простирача и чешће мењај. За простирање најбоље је на сечки крупније исечена слама, од које се добија врло снажно ђубре.

Винограде треба загрнути. Особито у пескуљи, на песковитом земљишту не сме човек ово пропустити, јер ће виногради промрзнути, па је беда готова. Лозу за сађење одабери и закопај у влажну или песковиту земљу тако, да јој не досади ни влага ни мраз. И полагање можеш отпочети.

Ако је ново вино, шира, преврело, треба га разлити у бурад. Бурад треба чешће обилазити и надопуњивати, јер се ново вино слеже. Како треба бурад сиремити и какав треба да је вински подрум, било је говора у овом ратарском листу.

Кромпир, репу, зелен или сложимо у подруму или их метнемо у трап, где ће зими зимовати.

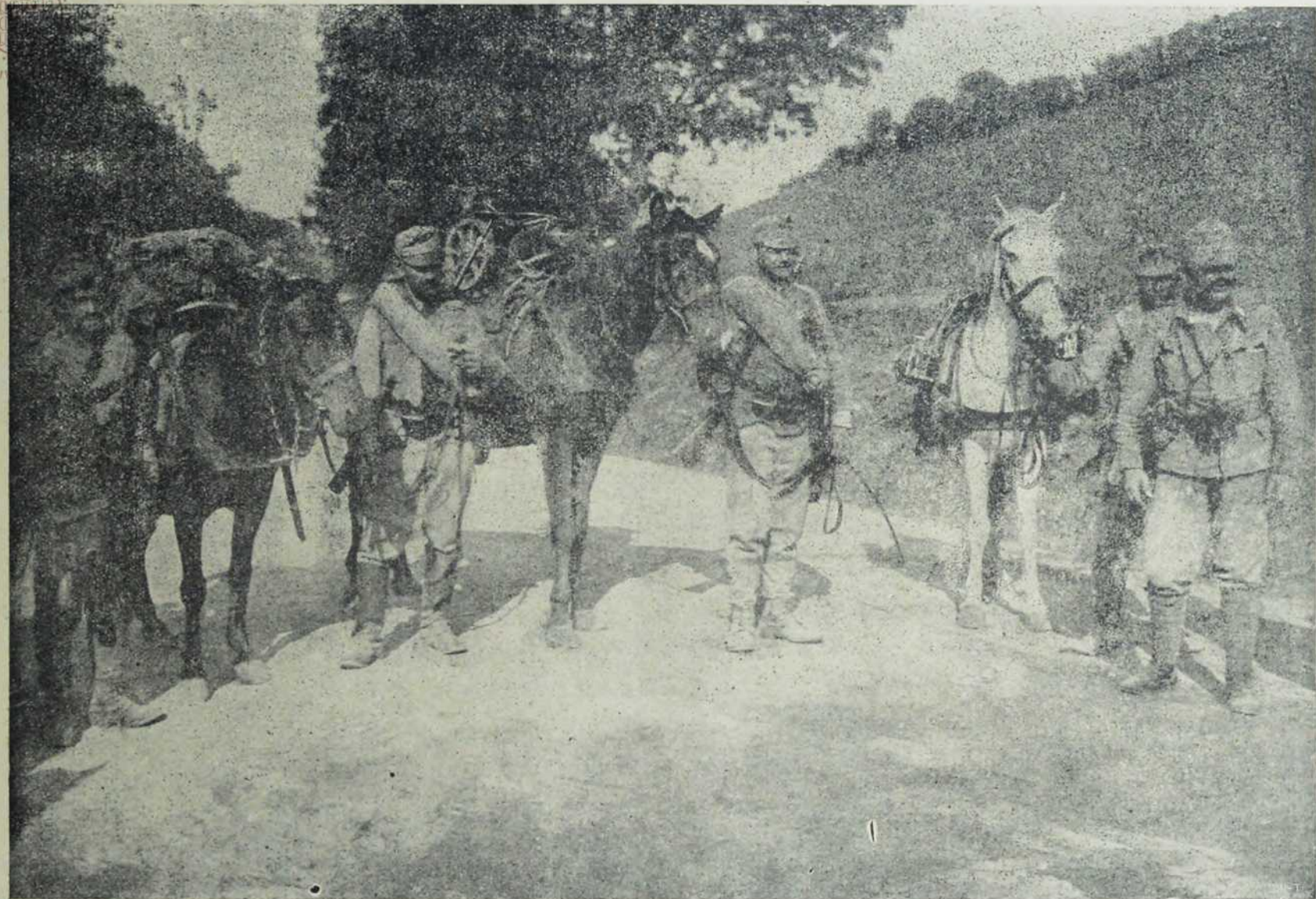
Репу и зелен не мећи ни за живу главу у подрум, док је још влажна, јер ће се брзо уплеснивити и иструнути. Прво разетри на сунцу, да се добро осуши, па је онда слажи у подрум. Не прави одвише велике гомиле. Само нузгред напомињем, да репу и зелен треба одабрати и само оно, што је здраво оставити за зиму, а шанадно, укварено, изубијано треба одмах потрошити у кући или продати.

Кукуруз у клиповима најбоље је оставити у чардаке (котарке котобаје), јер ту увек има промаје, која кукуруз брзо исуши и сачува од плесни и кварења. На тавану кукуруз треба разастрти танко, да се како год не би уплеснивио и покварио. Добро га је чешће превртати.

И осталу ситну храну треба чешће превртати, да се не упари и не ужеже или поквари.

Пчеле треба припремити за зиму, јер време може одједаред захладнити и међу пчелињим народима грдне штете починити.

Порезу за четврту годишњу четврт треба уплатити до 15. новембра по н. к.

Из боја ва око Тарнопола: Руска машинска пушка у наших домобранаца.

КРОНИКА.

Огледало светскога рата.

Србији је суђено да подлегне. За коју недељу, а лако може бити да ће и за који дан, испасти ће из руку оружје Србијиној војсци. У Русији не допуштају новинама ни да обнародују званичне извештаје србијанске, у којима је реч о томе, како се србијанска војска очајно брани. Ну и у тим извештајима не таји се, да наша, немачка и бугарска војска продире у унутрашњост Србије и да заузима из дана у дан све најважније српске градове редом. Мађарско-аустројска и немачка војска заузела је већ вароши Горњи Милановац и Крагујевац — а то су била Србима главна упоришта, те се држи, да је сада српска војска допала очајнога положаја.

Неутрална Грчка не трпи даље, да се на њезино земљиште искрцавају француске, енглеске и руске чете, те је позвала њихове заповеднике, да се одаце уклоне, јер ће иначе оружаном руком да истуши и да ће их учинити заробљеницима. И у енглеском парламенту је јавно изречено, да Србији нема више спаса.

И са талијанскога раташта стижу гласови, да су Талијанци у првом и у другом своме нападају на Изонцу изгубили две стотине хиљада људи, а у садањем трећем нападају биће њихов губитак још и већи. После шест-недељнога нападаја нису Талијанци могли да освоје ни комадића нашега земљишта. Узалуд им свака

мука — наша војска стоји непробојно на браничу домовине.

Руси су и опет почели да нас нападају — али и овога пута узалудно. Пошто буде Србија подлегла, и на рускоме ратишту убрзо ће пасти коцка — у нашу корист.

Краљев дар. Његово Величанство краљ даровао је бугарском Друштву Црвенога Крета а под једним и Престоничком Бугарском Одбору по 20 хиљада круна и за «Божићне дарове ратницима» 10 хиљада круна.

Превишње одликовање. Његово Величанство краљ подарио је Јоланки Дропа из Бестерцебање сребрни крет за њезино срчано пожртвовање, којим је, жртвујући себе, спасла другоме живот.

Увоз приплодне стоке. Преузвишени г. барон Имре Гилањ намерава, да набави из Швајцарске повећи број стеоних јуница, и да их уступи нашим газдама.

Набавка припреге. Минастар домова и домова известио је муниципије, да војено заповедништво намерава из слободне руке, без принуде, да набави припреге, али само тако, ако се кола могу употребити за двопрегу.

Рањен је и син министра унутрашњих послова. Јанош Шандор, заставник — син преузвишенога г. Јаноша Шандора — рањен је на рускоме бојишту и допао је ропства у Руса.

Слање рода на жељезницама. Министар трговине и министар пољопривреде барон Имре Гилањ, споразумно одредише, да одсада и за осушену рецицу, бели и црни лук важе наредбе о отпремним исказницама које су издали у погледу жита и остали род.

Како се регулирају цене. У угарском градићу Берећо-Ујфалу нису се продавачи никако хтели држати максималних цена, већ су их на све начине мимоилазили и живеж скупље продавали. Велики судач одлучио је да томе учини крај, те је тај свој наум провео. Једног је јутра дао по пандурима опколити сва на трг допремљена кола, те је живеж продавао уз максималне цене. Продавачи су истина просведовали, но без успеха, а када су хтели кола силом отети и вратити се кући, запретио им је, да ће их све поватварати. Одлучност великог судца окруњена је потпуним успехом, јер се продавачи од тог дана држе максималних цена, па се онде још и данас добије гуска за 4 круне.

Леп небески појав у Поповачи. Дне 22. септембра око пол 7 сати на вечер опазили су житељи Поповаче, како на северо-источном делу неба пада велик метеор. У први час причињала се слика као дуги сребрни трак, а затим се опазили све јасније поједини зраци. Тај је привор потрајао по минуте, док није метеор пао. Пре неколико месеци у марту ове године, опазио се над Поповачом један исто такав метеор, који је био само нешто мањи, и није имао тако сјајне боје.

Катастрофа грчких отока. Последњи земљотрес, што су га јавиле метеорологијске централе, страшно је опустошио грчке отоке Занте, Кефалонију и Лефгас. Материјална је штета ванредно велика; пострадао је такођер много људских живота. У корист пострадалог пучанства покренула се припоћна акција.

Књижевна вест. Изиснао је из штампе „Пријатељ Народни“, први српски календар за год. 1916. Повећан је и велик је седам табака велике осмине, а доноси уз поучну и забавну садржину још и 32 лепе слике из данашњег рата. — Уредио га је и ове године Чика-Стева. — Цена му је 60 филира и поручује се у Наклади Франклиновога Друштва (Budapest, Egyetem-utca 4.).

ЗАБАВА

Ратне цртице.

Како је на бојишту?

Шведски написао Густав Хелстрем.

II.

Чекала су нас наша три аутомобила одостраг. Стиснемо се у њима један до другога, што се више дало.

Неколико часова касније пројуримо неком дугом цестом. Свуда око нас било је мртво и путо. Овде-онде разабрамо малене крестове од дрва на ниским хумцима. На кретовима натакнуте су француске војничке капе, кирасирски шлемови и немачке «Pickelhaube». А свуда унаоколо — рупе у земљи, једне једва метар широке, а друге дубоке јаме. Тамо су ударале гранате свих могућих калибра.

На једном врхунцу стоје жалосни остатци некога двора, око којег су беснили огорчени бојеви и који је десетак пута био добивен, па изгубљен, а онда опет добивен. Зидови су се срушили, торањ је оборен, а само неколико црних димњака стрши у зрак као сабласт...

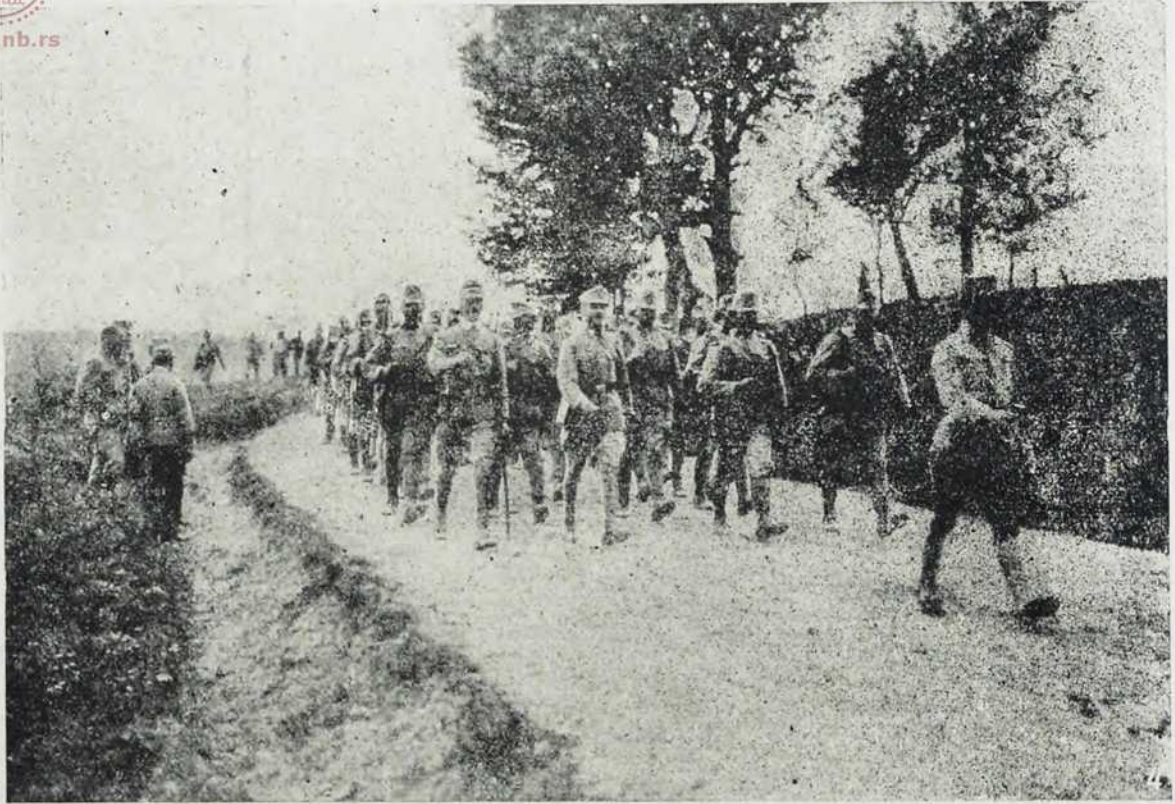
Иза неколико часова сиђемо с аутомобила. Пуковник нас замоли, да у маленом градићу, у који ћемо унићи, не идемо средином цесте, него уз куће, никако у групама, него по неколико метара даље један од другог.

«Градић» тај био је скуп рушевинâ. Цивилних особа било је врло мало; наишли смо само на два-три човека. Неки старац чукао је на разваљеним стубама своје куће и певуцкао војничку песму. Кад је угледао нас, скочи, поздрави нас на војничку и довикне:

— Живела Француска!

— Да није пијан? Па још тако рано и у овим приликама?...

— Није — објасни нам један часник — пипошто није пијан, а и нема на далеко и широко ништа, чиме би се могао накитити. Човек је тај сишао с ума за време неопи-

Са бојишта око Злоте Лице: Домобранска пешадија.

сивих бојева, који су беснели по улицама његова градића...

Ја се окренем за човеком. Још је увек стајао у истом положају, с руком на капи, и зурно за нама. Опажам, да му тело дршће, да му блиставе очи искачу из упалих очилица и да му се уста растежу у глуп и широк смех...

У том часу, пред овим јадним, запуштеним и неретним старцем, који је само један од многих тисућа неретника у грозној бујици, која у овај мах преплављује Европу — у том часу, рекох, падају ми на памет оне књижевне дангубе и зликовци, који у сигурном заклоништу, за писаћим столом, за неколико фенига по ретку — одушевљено славе светски рат...

Закренемо на лево, те домало припемо на градеку границу. Доспели смо до свога циља: пред нама се разастире бојиште!

Како изгледа ово бојиште у поређењу с пређашњим?

Не бих погодио прави израз, да кажем:

нигде ништа. Далеко на ливалама и у шумама цвате тратор, звончић и красуљак, у преосталом грању по дрвећу цвркућу птице, а по стабаљу коцкају и кљују прекрасни детлићи...

Но иначе...

Осамдесет дрвета од сто стрпи без круне. Покосила их бура од граната. Грање сада лежи разбацано између стабала. Направила се непроходна гуштара. На памет ти падају индијске прашуме. А тек тло, где се уопће још може и видети! Не мислим више на огромне левке од граната; они ме више не занимају. Превише их је, неисказано много! Не левака, што су их гранате пачиниле, него — гробова. Између расцветалога летног цвећа ништа осим гробова — и гробова, а међу гробовима опет најразличнијих остатака, што се само могу замислити иза кржаве битке — и све тако даље, даље без престанка... Комади свих могућих униформи: сивих хаџетака, црвених чакшира, капâ, кошуља, чарапâ, чизама, разбијених кумдака,

Мемера за патроне — свега, што се да и не да замислити, има овде набацано на купове, на читаве хумке. А на свим овим предметима разбирају се тамне загасито-црвене мрље... па човек баш не мора бити записегнути судбени кемичар, да установи, одакле те мрље нотичу. Крв је то, људека крв!...

Ступамо без речи овим каосом са неширом у руци. Само часници носе капе на глави. Али пред сваким, макар како маленим хумком и кретом дижу они озбиљно и свечано руку до капе: међу мртвацима нема ни непријатеља...

Шеве ђурличу, а детлићи кљују као махнути...

И одједанпут се ми цивилисти инстинктивно погуримо:

— Пссесе... банг, банг!

— До беса, шта је ово?!

Отму нам се ове речи, али не као питање, на које би смо чекали одговор, него као крик човека, којему изненада полупају сва окна на прозорима.

— Пссесе... банг, банг!

Глас је то, који се никако не би дао описати. Глас, као да огромна парна свирала зацичи у зраку. Крик, урилик, који се докопчава с ломљавом и треском, као да се десет тисућа бакрених котлова истреса с неба на асфалтни под.

— Песма се дакле почиње изнова! — рече наш пуковник. — То је била наша граната од 28 центиметара. Немачке звуче сасвим другачије. Но чућете и њихове. Сада ваља да се повратимо батеријама...

«Нар. Нов.»

Састанци за нашу потпорну благајницу. Врло нагло расте број оних, који су похитали да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима у земљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

Мађарска Газдинска Задруга образује бесплатно сеоске задруге, газдинске кругове и арендашка друштва и даје бесплатна савета у свима задругарским пословима. Земљоделцима даје бесплатна упутства при куповању земље, те држи исказ земља, продаваца и купаца. Ко је рад земље да купи или да прода, нека ту своју намеру јави Мађарској Газдинској Задрузи. Адреса је ова: Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

Одговорни уредник: ЧИКА-СТЕВА.

Издаје: Franklin-Társulat,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

ОГЛАСИ

Протрљајмо врат споља и испирајмо га изнутра са Фелеровим «Елза Флуидом» који ублажује болове и врло добро делује када се човек прехлади. 12 стаклади стаје франко 6 круна. Има преко 100,000 захвалница и лекарских препорука. Апотекар Feller V. Jenő Stubica, Central 31 sz. (Zagreb m.) (e)

**Огласи се примају
у наклади**

ЊИВЕ

**Budapest,
IV., Egyetem-u. 4.**

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Преплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу Њиви само 3 круне годишње. Поред ове малене претплатне цене добивају наши поштовани претплатници календар на дар, као божићни поклон Њивин — читаоцима.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист Њиву нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — зарад његова свестрана напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује — Прелистајте нашу Њиву од године 1898. па до данас, па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо циљу, који смо истакли. Велики и неочекивани одзив, којег је стекао лист наш међу српским ратарима за ових седамнаест година излажења свога ободрава нас, да прионемо из све снаге и даље: да наша Њива буде из дана у дан све боља и лепша, а тиме српскоме ратару милија. — У то име излазиће Њива и од сада са овим подесним насловом сваке недеље једанпут, на целом табану овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, казиваће му шта бива по свету; саопштаваће му земаљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће на његова питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби — Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист Њива, — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак. У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: да се претплате на Њиву одмах од првих бројева, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно. Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију. — Претплата се шиље на адресу:

A Nyiva kiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4.